

Valsts administrācijas
skola

Tiesiskā regulējuma piemērošana kontrolējošo iestāžu darbā (padziļinātais kurss - Valsts ieņēmuma dienestā nodarbinātajiem)

Normunds Strenģe

08.08.2018. Rīga

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S   T A V Ā   N Ā K O T N Ē

Valsts administrācijas
skola

Mācību plānojums

9.00-10.30	1.daļa, Konsultēšana nodokļu jomā – pieredzes apskats un analīze. Konsultēšanas efektivitāte un veids. Problēmsituāciju iespējamie risinājumi.
10.30-10.45	Kafijas pauze
10.45-12.15	2.daļa Mazo un vidējo uzņēmumu ierosinājumi sadarbības uzlabošanai ar Valsts ieņēmumu dienestu.
12.15-13.00	Pārtraukums
13.00-14.30	3.daļa Valsts ieņēmumu dienesta pieredze, veiksmīgās un neefektīvās prakses pieredze, citu valstu labās prakses piemēri sadarbībā ar maziem un vidējiem uzņēmumiem, tiesu prakses piemēri.

Valsts administrācijas
skola

Izskatāmie jautājumi

1. Konsultēšana nodokļu jomā – pieredzes apskats un analīze. Konsultēšana efektivitāte un veids.

Verbālās un neverbālās komunikācijas formas.

Problēmsituāciju iespējamie risinājumi, apspriede un problēmsituāciju/gadījuma analīze, t.sk., iespējamo situāciju modelēšana.

2. Mazo un vidējo uzņēmumu ierosinājumi sadarbības uzlabošanai ar Valsts ieņēmumu dienestu. Laba parvaldība. Labas pārvaldības princips. Administratīvā procesa principi.

3. Valsts ieņēmumu dienesta pieredze (apskatīta iestādes veiksmīgās un neefektīvās prakses pieredze), piemēri no citu valstu labās prakses sadarbībā ar maziem un vidējiem uzņēmumiem. Veiksmīgās un neefektīvās prakses pieredze un iespējamie risinājumi. Administratīvo lietu tiesu prakses atziņas.

Valsts administrācijas
skola

Konsultēšanas efektivitāte un veids

Kas ietilpst jēdzienā konsultēšana?

Konsultēšana ir:

Procesa veicināšana un vadīšana

Problēmu risināšana

Motivācija

Lēmumu pieņemšana

Informācijas apmaiņas process

Komunikācijas process

Valsts administrācijas
skola

Praktiskas konsultēšanas darba prakse ietver sevī daudz vairāk kā informācijas sniegšanu.

Tas ir komunikācijas process, kurā jautājumi un atbildes nav vienīgais ar kurām cilvēki apmainās. Tātad, komunikācija ir process, kurā tās dalībnieki cenšas realizēt savus uzdevumus, vajadzības un intereses savstarpēji ietekmējot viens otru.

Komunikācija ir efektīva, ja tā pievērš uzmanību ne tikai informācijas nodošanas procesam, bet arī tās pilnvērtīgai informācijas uztveršanai.

Efektīvas komunikācijas mērķis ir sniegt ziņu, lai tā būtu saprotama un saņēmējs spētu atcerēties un izmantot to.

Valsts administrācijas
skola

Verbālās un neverbālās komunikācijas formas

Verbālās un neverbālās komunikācijas formas tiek pielietotas, lai:

nodotu un dalītos ar informāciju,
nodibinātu attiecības,
apmainītos ar attieksmēm,
vērtībām un pārlicībām un
sasniegtu klienta un prakses mērķus.

Valsts ieņēmumu dienests nodokļu
maksātājiem 2015.gada laikā ir sniedzis
494 357 konsultācijas pa tālruni un
rakstveida konsultācijas ir sniedzis - 86 612.

Valsts administrācijas
skola

Prakse liecina, ka nodokļu maksātāju neskaidrie jautājumi visbiežāk ir saistīti ar:

❑ nepietiekamo izpratni par pieņemtajām likumu normām vai noteikumiem, kā arī biežajām izmaiņām tajos,

nevis

❑ ar Latvijas nodokļu maksātāju zināšanu trūkumu vai Valsts ieņēmumu dienesta darba nepilnībām.

Ministru kabinetā 2018.gada 15. jūnijā, parakstīts uzraugošo iestāžu un uzņēmēju [sadarbības memorands par "Konsultē vispirms" principa iedzīvināšanu](#), tādējādi veicinot uz klientu orientētas valsts pārvaldes veidošanu.

Valsts administrācijas
skola

«Konsultē vispirms» princips

Principa mērķis ir panākt *savstarpējo sapratni* starp uzņēmēju un kontrolējošo (uzraugošo) iestādi, uzsvaru liekot uz skaidrojošo darbu, nevis uz piespiedu līdzekļu piemērošanu.

Valsts administrācijas
skola

Problēmsituāciju/gadījuma analīze, t.sk., iespējamo situāciju modelēšana

Sniedziet atbildes uz šādiem jautājumiem.

1. Norādiet, kurš konsultēšanas un komunikācijas veids būtu efektīvāks - verbālās vai neverbālās komunikācijas. Pamatojiet kāpēc?
2. Norādiet praksē notikušus problēmsituāciju piemērus, veicot komunikāciju nodokļu jomā?
3. Vai ir bijuši norādīto Jūsu problēmsituāciju risinājumi? Ja bijuši, tad - kādi?

Praktiskā uzdevuma apspriede un
problēmsituāciju/gadījuma analīze.

Valsts administrācijas
skola

Iespējamās problēmsituācijas modelēšana
Iesnieguma likuma kontekstā!

Valsts administrācijas
skola

Iesnieguma likuma 1.pantā ir norādīts, ka šī likuma mērķis ir veicināt privātpersonas līdzdalību valsts pārvaldē.

Iesnieguma likuma 2.pants:

(1) Likums nosaka kārtību, kādā privātpersona iesniedz un iestāde vai privātpersona, kas īsteno valsts pārvaldes uzdevumus (turpmāk — iestāde), izskata dokumentu, kurā ietverts iestādes kompetencē esošs lūgums, sūdzība, priekšlikums vai jautājums (turpmāk — iesniegums), un atbild uz to, kā arī nosaka kārtību, kādā iestāde pieņem apmeklētājus.

(2) Šis likums neattiecas uz informācijas pieprasījumiem, kas izskatāmi saskaņā ar Informācijas atklātības likumu, kā arī uz iesniegumiem, kuriem saskaņā ar likumu noteikta cita izskatīšanas kārtība.

(3) Šo likumu piemēro arī elektroniskā veidā saņemta iesnieguma izskatīšanai, ja tas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir parakstīts ar elektronisko parakstu, kā arī tad, ja iesniegumu iesniedz un personas identitāti pārbauda, izmantojot tiešsaistes formas, kuras pieejamas Vienotajā valsts un pašvaldību pakalpojumu portālā (www.latvija.lv).

Valsts administrācijas
skola

Iesnieguma likuma 3.pants:

(1) Iesniegumu iesniedz iestādei, kuras kompetencē ir izskatīt iesniegumu pilnībā vai kādā tā daļā.

(2) Iesniegumā norādāmas ziņas par tā iesniedzēju (fiziskajai personai - vārds un uzvārds, kā arī adrese un, ja nepieciešams, citas ziņas, kas palīdz sazināties ar iesniedzēju; juridiskajai personai — nosaukums un juridiskā adrese).

(3) Iesniegumu var iesniegt rakstveidā, elektroniskā veidā vai izteikt mutvārdos. Mutvārdos izteiktu iesniegumu, ja nepieciešams, privātpersonas klatbūtnē noformē rakstveidā un izsniedz tā kopiju iesniedzējam.

Valsts administrācijas
skola

Iesnieguma likuma 5.pants:

(3) Iestāde atbildi pēc būtības sniedz saprātīgā termiņā, ņemot vērā iesniegumā minētā jautājuma risināšanas steidzamību, bet ne vēlāk kā viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas, ja likumā nav noteikts citādi.

(5) Ja iesniegumā ietverta sūdzība, kurā iestādei izteikts aizrādījums vai neapmierinātība par tās kompetencē esošu jautājumu vai iestādes darbinieka rīcību, iestāde atbildē uz iesniegumu norāda apsvērumus, kas ir par pamatu šādai iestādes vai tās darbinieka rīcībai.

(7) Privātpersonu šajā likumā noteiktajos gadījumos informē saskaņā ar Paziņošanas likumu.

Valsts administrācijas
skola

Kādi Mazo un vidējo uzņēmumu ierosinājumi
sadarbības uzlabošanai ar Valsts ieņēmumu
dienestu Jums ir zināmi?

Valsts administrācijas
skola

Labas pārvaldības piemērošana praksē.

Labas pārvaldības princips ir konstitucionāls vispārējais tiesību princips.

Labas pārvaldības princips veidojies no dabisko tiesību izpratnes, un tā jēga ir:

- taisnīguma nodrošināšanā,
- radušos zaudējumu atlīdzināšanā
- vai iepriekšējā, pirms labas pārvaldības principa pārkāpuma, stāvokļa atjaunošanā.

Valsts administrācijas
skola

Labas pārvaldības princips ir tiesību vispārējo principu kopums.

Labas pārvaldības principā vispārējie tiesību principi ietverti ar vienotu mērķi realizēt personu tiesību vai tiesisko interešu aizsardzību publiskās varas un ikvienas privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās.

Valsts administrācijas
skola

Tiesībsargs ir uzsvēris, ka Labas pārvaldības princips cita starpā prasa pretimnākošu un cieņpilnu valsts vai pašvaldības iestādes attieksmi pret privātpersonu, kas ietver ne vien iestādes pienākumu rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, bet arī pastāvīgi uzlabot personai sniegto pakalpojumu kvalitāti, ievērojot, ka valsts pārvalde kalpo iedzīvotājiem.

Labas pārvaldības princips piemērojams tiesību normu iztulkošanai, likuma „robu” aizpildīšanai, tiesību normas labošanai.

Labas pārvaldības princips skaidrojams divējādās nozīmēs:

- ☐ kā administratīvo un administratīvi procesuālo tiesību principu kopums, kas piemērojams valsts un privātpersonas publiski tiesiskajās attiecībās, un
- ☐ kā administratīvo tiesību organizatorisks princips, kas piemērojams gan labāka regulējuma politikas īstenošanā, gan darbības efektīvizācijai valsts pārvaldē, un attiecināms uz valsts varu kopumā.

Valsts administrācijas
skola

Satversmes tiesas tiesnesis Jānis Neimanis ir norādījis:

«Laba pārvaldība ir vērtība, bet labas pārvaldības princips ir šīs vērtības tiesiskā izpausme ar tiesiskas atbildības konsekvencēm. Jebkuras vērtības izpratne ir dinamiska sabiedrības apziņas daļa, arī principa satura apzināšanās ir dinamiska.

Latvijas tiesiskajā sistēmā labas pārvaldības princips atklājas kā administratīvā procesa tiesību principu vienība.

Vienlaikus labas pārvaldības principam būtu pieskaitāmi arī materiālo tiesību principi — legalitāte, tiesiskā drošība, tiesiskā paļāvība.

Pateicoties labas pārvaldības principam cilvēka pamattiesībās ienāk tiesības uz efektīvu valsts pārvaldi»'.

(Neimanis J., Labas pārvaldības princips, izdevums „Latvijas intereses Eiropas Savienībā”, iespiests SIA „Dārdedze hologrāfija”, 2013/4, 17.lpp.)

Valsts administrācijas
skola

Labas pārvaldības princips un tiesiskais pamats

«Labas pārvaldības princips izriet no Satversmes 1.panta, ietver taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu cilvēktiesības.»

Satversmes tiesas 2003.gada 25.marta spriedums lietā Nr.2002-12-01.

Minētais Satversmes Tiesas spriedums piešķīra labas pārvaldības principam konstitucionālu rangu!

Valsts administrācijas
skola

Labas pārvaldības princips izriet no Satversmes 89.panta „Valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.”

Labas pārvaldības princips tieši nostiprināts Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piektajā daļā, nosakot, ka valsts pārvaldei savā darbībā jāievēro labas pārvaldības princips.

Pilnīgākai labas pārvaldības principa izpratnei piemērojams viss Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. pants.

Valsts administrācijas
skola

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pants:

- (1) Valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.
- (2) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro cilvēktiesības.
- (3) Valsts pārvalde darbojas sabiedrības interesēs. Pie sabiedrības interesēm pieder arī samērīga privātpersonas tiesību un tiesisko interešu ievērošana.
- (4) Valsts pārvaldei, atsevišķai iestādei vai amatpersonai, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, nav savu interešu.
- (5) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.
- (6) Valsts pārvalde savā darbībā pastāvīgi pārbauda un uzlabo sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti. Tās pienākums ir vienkāršot un uzlabot procedūras privātpersonas labā.

Valsts administrācijas
skola

(7) Valsts pārvaldes pienākums ir informēt sabiedrību par savu darbību. Tas attiecas it īpaši uz to sabiedrības daļu un tām privātpersonām, kuru tiesības vai tiesiskās intereses īstenotā vai plānotā darbība skar vai var skart.

(8) Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas ērti un pieejami privātpersonai. Ja informācija, kura nepieciešama pārvaldes lēmuma pieņemšanai, kas regulē publiski tiesiskās attiecības ar privātpersonu, ir citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no privātpersonas.

(9) Valsts pārvaldi organizē, ievērojot subsidiaritātes principu.

(10) Valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi. Valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams pilnveido, izvērtējot arī funkciju apjomu, nepieciešamību un koncentrācijas pakāpi, normatīvā regulējuma apjomu un detalizāciju un apsverot deleģēšanas iespējas vai ārpakalpojuma izmantošanu.

(11) Valsts pārvalde savā darbībā ievēro arī šajā pantā neminētus tiesību principus, kuri atklāti, atvasināti un attīstīti iestāžu vai tiesu praksē, kā arī tiesību zinātnē.

Valsts administrācijas
skola

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 11.panta otrajai daļai ir noteikts, ja netiek ievērots labas pārvaldības princips, privātpersona, kuras tiesības un tiesiskās intereses ir skartas, ir tiesīga prasīt to ievērošanu administratīvā procesa kārtībā.

Administratīvais process ir, lai garantētu cilvēktiesību ievērošanu un nodrošinātu gan sabiedrībai, gan indivīdam taisnīgu rezultātu konkrētajā tiesiskajā attiecībā.

Gadījumā, ja administratīvajā procesā lēmums pieņemts **pretēji labas pārvaldības principam** un ir konstatēts, ka minētais labas pārvaldības principa pārkāpums būtiski ietekmējis pieņemto lēmumu un radījis personas subjektīvo tiesību pārkāpumu vai tiesisko interešu aizskārumu, tad minēto lēmumu ir pamats atcelt.

Valsts administrācijas
skola

Administratīvā procesa likumā iekļautie principi:

- privātpersonas tiesību ievērošanas princips (5.pants)
- vienlīdzības princips (6.pants)
- tiesiskuma princips (7.pants)
- tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips (8.pants)
- patvaļas aizlieguma princips (9.pants)
- tiesiskās paļāvības princips (10.pants)
- Likuma atrunas princips (11.pants)
- demokrātiskās iekārtas princips (12.pants)
- samērīguma princips (13.pants)
- likuma prioritātes princips (14.pants)
- procesuālā taisnīguma princips (14.1 pants)

Valsts administrācijas
skola

Privātpersonas tiesību ievērošanas princips.

Administratīvajā procesā, it īpaši pieņemot lēmumu pēc būtības, iestāde un tiesa piemērojamo tiesību normu ietvaros veicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.

Vienlīdzības princips.

Pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem lietas apstākļiem, iestāde un tiesa pieņem vienādus lēmumus (pastāvot atšķirīgiem faktiskajiem vai tiesiskajiem lietas apstākļiem, – atšķirīgus lēmumus) neatkarīgi no administratīvā procesa dalībnieku dzimuma, vecuma, rases, ādas krāsas, valodas, reliģiskās pārliecības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, sociālās izcelšanās, tautības, izglītības, sociālā un mantiskā stāvokļa, nodarbošanās veida un citiem apstākļiem.

Tiesiskuma princips.

Iestādes un tiesas rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde un tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips.

Iestāde un tiesa, piemērojot tiesību normas, izmanto tiesību normu interpretācijas pamatmetodes (gramatisko, sistēmisko, vēsturisko un teleoloģisko metodi), lai sasniegtu taisnīgāko un lietderīgāko rezultātu.

Patvaļas aizlieguma princips.

Administratīvo aktu un tiesas nolēmumu var pamatot ar faktiem, kuri ir nepieciešami lēmuma pieņemšanai, un no tiem izrietošiem objektīviem un racionāliem juridiskiem apsvērumiem.

Tiesiskās palāvības princips.

Privātpersona var palauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Likuma atrunas princips.

Privātpersonai nelabvēlīgu administratīvo aktu izdot vai faktisku rīcību veikt iestāde var uz Satversmes, likuma, kā arī uz starptautisko tiesību normas pamata. Ministru kabineta noteikumi vai pašvaldību saistošie noteikumi var būt par pamatu šādam administratīvajam aktam vai faktiskai rīcībai tikai tad, ja Satversmē, likumā vai starptautisko tiesību normā tieši vai netieši ir ietverts pilnvarojums Ministru kabinetam, izdodot noteikumus, vai pašvaldībām, izdodot saistošos noteikumus, tajos paredzēt šādus administratīvos aktus vai faktisko rīcību. Ja Satversme, likums vai starptautisko tiesību norma ir pilnvarojusi Ministru kabinetu, tad Ministru kabinets savukārt ar noteikumiem var pilnvarot pašvaldības.

Demokrātiskās iekārtas princips.

Iestāde un tiesa, piemērojot tiesību normas, apsver, vai privātpersonai nelabvēlīgs administratīvais akts vai faktiskā rīcība ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu citu privātpersonu tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību vai tikumību.

Samērīguma princips.

Labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Būtiski privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumi ir attaisnojami tikai ar nozīmīgu sabiedrības labumu.

Valsts administrācijas
skola

Likuma prioritātes princips.

Privātpersonai labvēlīgu administratīvo aktu, kas regulē tiesiskās attiecības demokrātiskai sabiedrībai un valsts iekārtai būtiski svarīgā jautājumā (vārda un preses brīvība, doma, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvība, pulcēšanās un bēgšanas brīvība, kā arī politiskā sistēma), iestāde var izdot uz Satversmes vai likuma pamata.

Procesuālā taisnīguma princips.

Iestāde un tiesa, pieņemot lēmumus, ievēro objektivitāti un dod procesa dalībniekiem pienācīgu iespēju izteikt savu viedokli un iesniegt pierādījumus. Amatspersona, par kuras objektivitāti var pastāvēt pamatotas šaubas, nepiedalās lēmuma pieņemšanā.

Valsts administrācijas
skola

Labas pārvaldības tiesiskās vadlīnijas

Latvijas Republikas Satversmes 1.pants un 89.pants.

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41.pants.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pants.

Tiesībsarga likums.

Administratīvā procesa likums.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas atziņas (piem., Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003. gada 25. marta spriedums lietā Nr.2002-12-01, Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2009.gada 19.maija spriedums lietā Nr. 2008-40-01, Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003.gada 18.decembra spriedums lietā Nr. 2003- 12-01, u.c.).

Eiropas labas administratīvās prakses kodekss.

Valsts administrācijas
skola

Aptaujas dati

61% uzņēmēju uzņēmējdarbības vidi Latvijā vērtē kā sliktu.

48% uzņēmēju biznesa vidi Latvijā vērtē kā drīzāk sliktu, bet katrs devītais jeb 13% – par ļoti sliktu.

90% aptaujāto uzņēmumu pauž viedokli, ka nodokļu slogs Latvijā ir pārlieku augsts, tostarp vairāk nekā puse jeb 54% norādījuši, ka tas ir "krietni par augstu".

8% uzņēmēju norāda, ka nodokļu apjoms Latvijā ir "tik, cik vajag".

1% aptaujāto pat atzīst, ka tas esot par mazu.

"Turības" Biznesa indekss tapis sadarbībā ar pētījumu centru SKDS, šā gada aprīlī aptaujājot 750 Latvijas uzņēmēju un uzņēmumu vadītāju. Šis ir pirmais "Turības" Biznesa indekss š.g 5. jūlijs, 15:51
Autori: lsm.lv ziņu redakcija

Valsts administrācijas
skola

Tiesu prakses atziņas izskatot lietas saistībā par «Labu pārvaldību»

Labas pārvaldības princips kā administratīvo tiesību un administratīvā procesa principu kopums attiecas tikai uz darbībām valsts pārvaldes jomā

«16. [..] Tādejādi no Satversmes 1. panta izrietošais labas pārvaldības princips attiecas galvenokārt uz valsts pārvaldes jomu.»

Satversmes tiesas spriedums lietā Nr.2008-40-01

“Laba pārvaldība ir valsts pārvaldes pamatvērtība, kura ir arī valsts pārvaldes atbildības mērs, t.i., ja valsts pārvalde rīkojas pretēji labai pārvaldībai, tā ir juridiski atbildīga par pieņemto lēmumu vai veiktās rīcības (arī bezdarbības) pareizību. [..] Likumdevēja politisko darbību un lēmumus nevar pārbaudīt tiesā, jo tā vai cita izvēlētā politika (labāka vai sliktāka) nepakļaujas tiesību (tostarp labas pārvaldības tiesību principa) kritērijiem.”

Valsts administrācijas
skola

AT, 01.12.2011., SKA-986/2009, 4.punkts

“Nav pamatota pieteicēja atsaukšanās uz labas pārvaldības principu, jo šis princips vispārēji ir attiecināms uz valsts pārvaldes attiecībām ar privātpersonu, nevis regulē procesa dalībnieka attiecības ar tiesu.”

AT, 17.08.2012., SKA-772/2012, 11.punkts

Labas pārvaldības princips kā administratīvo tiesību un administratīvā procesa principu kopums aptver dažādus klasiskus administratīvo tiesību un administratīvā procesa principus – pamatojuma principu, uzklaušanās principu, prasību ievērot saprātīgus termiņus, privātpersonas tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, samērīgumu, tiesisko palāvību u.tml.

Administratīvo tiesu praksē šādā nozīmē reti izmantots, jo Administratīvā procesa likums parasti satur visai detalizētu regulējumu. Šādos gadījumos parasti atsaucas uz konkrēto likuma normu vai konkrēto principu, piemēram, pamatojuma principu.

Valsts administrācijas
skola

AT, 30.10.2012., SKA-5, 12.punkts

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka, neuzklausot pieteicēju, atbildētāja ir pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, bet atzina, ka konkrētajā gadījumā tas nav ietekmējis izdodamo administratīvo aktu. Senāts tam nevar piekrist tālāk norādīto argumentu dēļ. Uzklaušanās pienākums pastāv visos gadījumos, kad iestādei jāizdod administratīvais akts, izņemot vienīgi situācijas, kad tas nebūtu adekvāti (piemēram, steidzamības gadījumos) vai lietderīgi. Privātpersonas uzklaušana ir gan daļa no **labas pārvaldības principa** izpausmes, gan arī faktu un tiesību apsvērumu iegūšanas metodēm.

AT, 15.03.2006., SKA-84, 15.punkts

Administratīvo lietu departaments atzīst, ka, kaut arī normatīvajos aktos nav ietverts speciāls termiņš, kurā pieņemams lēmums par nodokļu parāda piedziņu, šāds termiņš nevar būt neierobežots. Tādejādi apgabaltiesai jāpiemēro iepriekš minētā Valsts pārvaldes iekārtas likuma norma, piepildot nenoteikto tiesību jēdzienu – taisnīgu procedūru īstenošana saprātīgā laikā – ar noteiktu saturu, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus.

AT, 07.01.2010., SKA-174/2010, 16.punkts

Senāts atzīst, ka pieteicējas priekšlikumu apsekot automašīnas dažādās vietās un laikos nevar uzskatīt par formālām atrunām. Valsts Ieņēmumu dienestam minētais priekšlikums bija jārespektē, jo atbilstoši **labas pārvaldības principam** iestādei, pildot savus pienākumus, ir jāievēro privātpersonas tiesiskās intereses. Turklāt Senāta ieskatā Valsts Ieņēmumu dienestam vajadzēja veltīt papildu pūles, lai apsekotu pieteicējas automašīnas – jo sevišķi tādēļ, ka informācijai, kas varētu tikt iegūta apsekošanas rezultātā, Lietā ir izšķiroša nozīme. Proti, automašīnu apsekošana ir viens no veidiem, kā pārlicināties, vai tām ir tikušas nomainītas rezerves daļas.

Valsts administrācijas
skola

Ārvalstu labās prakses pieredze

Igaunijā administratīvo sodu piemērošanas process ir automatizēts un personas klātienē netiek uzaicinātas uz lēmuma pieņemšanu.

Ja tiek konstatēts, ka nodokļu maksātāji kavē deklarāciju iesniegšanu, šādiem nodokļu maksātājiem automātiski tiek nosūtīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Valsts administrācijas
skola

Savukārt, Latvijā atbildība par deklarāciju savlaicīgu neiesniegšanu tiek piemērota atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa normām, un tas paredz katrai personai sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu un, izvērtējot vainu pastiprinošus un mīkstinošus apstākļus, pieņemt lēmumu, uzaicinot personu klātienē.

Valsts administrācijas
skola

Administratīvo lietu tiesu prakses atziņas

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 16.janvāra SPRIEDUMS Lietā Nr. A420681111, SKA-4/2018

Augstākā tiesa atzīst par pamatotiem apgabaltiesas spriedumā izdarītos secinājumus par būtiskiem trūkumiem Valsts ieņēmumu dienesta izdotajā administratīvajā aktā. Pieteicējai nebija dota pienācīga iespēja nedz pašai pārbaudīt un iesniegt informāciju, kas dotu iespēju piemērot citas preču muitas vērtības noteikšanas metodes, nedz pārbaudīt un izteikt iebildumus pret muitas iestādes izvēlēto metodi un aprēķinu. Tostarp pieteicējai nebija iespējams salīdzināt, kādu tieši preču (cik salīdzināmu preču) muitas vērtība tika izmantota aprēķinā. No dokumentiem, kas uzrāda administratīvā procesa norisi iestādē, nav iespējams gūt pārliecību, ka muitas iestāde vispār ir nopietni apsvērusi nepieciešamību pārbaudīt citu metožu piemērošanu.

Pamatojuma neesība un informācijas novēlota sniegšana tikai tiesas procesā (daļēji tikai apelācijas tiesvedībā) šajā gadījumā pieteicējai liedza iespēju pilnvērtīgi īstenot savas procesuālās tiesības arī tiesas procesā. Turklāt pieteicējai vēlāk tiesas procesa laikā var būt zudusi iespēja iegūt aktuālo informāciju, kas ļautu salīdzināt un atspēkot iestādes izmantoto informāciju.

Turklāt šāda veida prakse, vispār nesniedzot saprotamu pamatojumu par muitas vērtības noteikšanas metodi un aprēķinu, var būt iemesls nodokļu maksātāja resursu (un ne mazāk – arī valsts budžeta) resursu nelietderīgai tērēšanai.

Valsts administrācijas
skola

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2017.gada 29.decembra SPRIEDUMS Lietā Nr. A420481812, SKA-315/2017

Savas iespējamās prasījuma tiesības Valsts ieņēmumu dienests nevar īstenot ārpus Maksātnespējas likumā noteiktās kārtības.

Valsts ieņēmumu dienests savas iespējamās prasījuma tiesības pret maksātnespējīgu nodokļu maksātāju par nodokļu parāda samaksu var īstenot tikai maksātnespējas procesā. Tas nevar vienpusēji pārvirzīt pārmaksu konstatēto nodokļu parāda segšanai, kā arī piedzīt nodokļu parādus (arī soda naudu) ārpus maksātnespējas procesā paredzētās kārtības.

Vispārējās jurisdikcijas tiesas kompetencē ietilpst pārbaude par Valsts ieņēmumu dienesta kā kreditora tiesību īstenošana maksātnespējas procesa laikā.

Administratīvās tiesas kompetencē neietilpst pārbaude par to, kā Valsts ieņēmumu dienests īsteno savas kā kreditora tiesības maksātnespējas procesa laikā. Tas ir pakļauts vispārējās jurisdikcijas tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma un Maksātnespējas likuma normām.

Valsts administrācijas
skola

Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 17.septembra spriedums Lietā Nr. A420582512, lietas arhīva Nr. A42-01540- 13

Atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmitajai daļai valsts pārvaldi organizē pēc iespējas efektīvi un valsts pārvaldes institucionālo sistēmu pastāvīgi pārbauda un, ja nepieciešams, pilnveido.

Šis princips savā darbībā jāievēro jebkurai amatpersonai, it īpaši iestāžu vadītājiem, kuriem dots uzdevums nodrošināt normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildi un atbildēt par to. Tas nozīmē, ka iestādes institucionālās sistēmas maiņa, amatu saraksta un pienākumu loka noteikšana ir iestādes iekšējā kompetence, kuru noteic likums un kas vērsta uz iepriekš minētā principa īstenošanu dzīvē, kā arī uz valsts doto uzdevumu efektīvu izpildi.

Tiesa var pārbaudīt, vai reorganizācijas rezultātā VID ir pareizi izmantojis savu rīcības brīvību, piedāvājot pieteicējam tieši Nodokļu kontroles pārvaldes /amats/ amatu sakarā ar pieteicēja amata vietās likvidāciju, kā arī, vai atteikuma gadījumā, pamatoti izbeigtas valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju.

Valsts administrācijas
skola

Pozitīvā un negatīvā prakse kontrolējošo iestāžu darbībā

«Pēc komersanta pieprasījuma izsniegtā uzziņa ir saistoša pašam VID un nevar kalpot par nodokļu kontroles pasākuma iemeslu.»

Administratīvā procesa likums paredz tiesības privātpersonai saņemt uzziņu par savām tiesībām konkrētajā tiesiskajā situācijā, t.sk. arī par nodokļu normatīvo aktu piemērošanu.

Saskaņā gan ar administratīvā procesa regulējumu par uzziņas izsniegšanu, gan ar tiesu praksi uzziņas izsniegšanā, uzziņa ir izsniedzama konkrētai privāto tiesību personai tieši par šīs personas konkrētām situācijām, lai tieši uzziņas pieprasītājs var baudīt uzziņas tiesiskās sekas, un iestāde uzņemās saistības par izsniegto uzziņu attiecībā pret konkrētu personu.

Valsts administrācijas
skola

Ja uzziņas adresāts jeb persona, kurai uzziņa sniegta, ir rīkojies atbilstoši izsniegtajai uzziņai, tad iestādes vēlāk izdotsais administratīvais akts, kas attiecas uz jautājumu, par kuru šī uzziņa sniegta, **nevar būt adresātam nelabvēlīgāks** – tas izriet no Administratīvā procesa likumā noteiktā attiecībā uz uzziņas tiesiskajām sekām iestādei.

Tādējādi VID izsniegtā uzziņa ir saistoša pašam VID neatkarīgi no tā, kādas funkcijas veic VID inspektors, t.sk. nodokļu auditoram. Ņemot vērā tiesas atziņas, ka uzziņa ir veids, kā persona, pirms vēl valsts nav nodibinājusi publiski tiesiskās attiecības administratīvā akta veidā, var uzzināt kompetentās iestādes viedokli attiecīgajā jautājumā, VID, sagatavojot uzziņas, rūpīgi iepazīstas ar konkrētās lietas materiāliem.

Ja nepieciešams, VID arī lūdz tiesisko palīdzību tiesību normu interpretācijas jautājumos Finanšu ministrijai, Tieslietu ministrijai vai citām kompetentām iestādēm.

Publicēts: 01.08.2013. VID informācija presei.

Valsts administrācijas
skola

Tiesības uz uzzinū par savām tiesībām.

Administratīvā procesa likuma 98.pants.

- (1)Privātpersonai ir tiesības saņemt uzzinū par savām tiesībām konkrētajā tiesiskajā situācijā (turpmāk — uzzinā).
- (2)Iesniegumu par uzzinū iesniedz iestādē, kuras kompetencē ir jautājuma izšķiršana pēc būtības.
- (3)Iesniegumā par uzzinū ietver:
  - 1) faktu aprakstu;
  - 2) no minētajiem faktiem izrietošu konkrētu jautājumu, atbilde uz kuru ir atkarīga no to juridiska vērtējuma;
  - 3) paskaidrojumu, kādēļ šāda uzzinā nepieciešama;
  - 4) pēc iesniedzēja ieskata — arī juridiskus apsvērumus.

Valsts administrācijas
skola

Uzziņas tiesiskās sekas.

Administratīvā procesa likuma 101.pants.

(1)Uzziņas adresātam uzziņa nav saistoša. Uzziņas tiesiskās sekas iestādei nosaka šā panta otrās un trešās daļas noteikumi.

(2) Ja uzziņas adresāts ir rīkojies atbilstoši viņam izsniegtajai uzziņai, tad iestādes vēlāk izdotais administratīvais akts, kas attiecas uz jautājumu, par kuru šī uzziņa sniegta, nevar būt adresātam nelabvēlīgāks arī tad, ja vēlāk iestāde konstatē, ka uzziņa nav bijusi pareiza.

(3) Ja jautājums, par kuru sniegta uzziņa, vēlākā administratīvajā lietā ir viens no vairākiem jautājumiem, kas iestādei jāvērtē, tad šis vērtējums nevar būt adresātam nelabvēlīgāks, izņemot gadījumu, kad citādi lietas kopējais iznākums būtu adresātam nelabvēlīgāks vai arī tas būtu prettiesisks.

Valsts administrācijas
skola

Pozitīvās un negatīvās prakses apspriede un problēmsituāciju/gadījuma analīze, t.sk., iespējamo situāciju modelēšana.

Valsts administrācijas
skola

Paldies par Jūsu uzmanību!

Kontaktinformācija – Normunds, Streņģe, e-pasts normundsstrenges@inbox.lv

Mācību kurss finansēts no Eiropas Sociālā fonda projekta Nr.3.4.2.0/15/I/001 "Valsts pārvaldes cilvēkresursu profesionālā pilnveide labāka regulējuma izstrādē mazo un vidējo komersantu atbalsta jomā"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S   T A V Ā   N Ā K O T N Ē